
Současná psychoterapie

Zbyněk Vybíral
Jan Roubal (eds.)

Současná psychoterapie

Zbyněk Vybíral, Jan Roubal (eds.)

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Současná psychoterapie / Zbyněk Vybíral, Jan Roubal (eds.). – Praha : Portál, 2010. – 744 s.

ISBN 978-80-7367-682-7 (váz.)

615.851

- psychoterapie
- kolektivní monografie

615.8 – Fyzioterapie. Psychoterapie. Alternativní lékařství [14]

Práce na kapitolách 1, 2, 4, 5 a 12 i editování této knihy byly podpořeny v rámci plnění výzkumného záměru MŠMT VZ 0021622406 na Fakultě sociálních studií MU.

Lektorovali prof. PhDr. Stanislav Kratochvíl, CSc., a prof. PhDr. Jan Vymětal

© Zbyněk Vybíral, Jan Roubal (eds.), 2010

© Portál, s. r. o., Praha 2010

ISBN 978-80-7367-682-7

Obsah

Summary	12
Věnování	13
Poděkování	14
Autorský tým	15
Editoři	15
Autoři	16
Úvod (Jan Roubal, Zbyněk Vybíral)	25
 I. OBOR PSYCHOTERAPIE	 29
1. Dnešní psychoterapie (Zbyněk Vybíral, Jan Roubal)	30
Podoba dnešní psychoterapie	30
Vlivné přístupy	32
Co o psychoterapii víme?	34
Výzkum a praxe	39
Manualizovaná psychoterapie	40
Otázky nad předem danými východisky	42
Co v psychoterapii pomáhá – shrnutí opřené o praxi	42
Kolik psychoterapie je potřeba?	43
Závěrem	44
2. Je psychoterapie účinná? (Zbyněk Vybíral, Ladislav Timulák)	45
Úvod	45
Účinnost psychoterapie potvrzená metaanalýzou: historie	46
Dnešní metaanalýzy a přehledové studie	47
Consumer Reports – rok 1994	49
Výzkumy v kontrolovaných podmínkách versus průzkum v praxi	52
Závěr: Psychoterapie je účinná	54
3. Etické aspekty psychoterapeutické práce (Michal Mioviský, Ester Danelová)	56
Profesní postavení psychoterapeuta v České republice	57
Psychoterapie ve zdravotnictví	58
Etický kodex Evropské asociace pro psychoterapii a české normy	59
4. Psychoterapie v Evropě (Zbyněk Vybíral)	67
Psychoterapie a poradenství	67
Kdo je v Evropě psychoterapeutem?	69

Situace ve vybraných zemích	70
Poznámka na závěr	77
II. HLAVNÍ PROUDY V SOUČASNÉ PSYCHOTERAPII	79
5. Psychodynamická psychoterapie (Zbyněk Vybíral, David Holub)	81
Vymezení pojmů	81
Historický vývoj	83
Teoretické předpoklady	84
Koncept dynamiky	86
Cíle a nástroje dynamických přístupů	93
Psychodynamická terapie není psychoanalýza	94
Psychodynamický způsob práce v poradenství	97
Vztah v psychodynamické psychoterapii	98
Účinné faktory v psychodynamické psychoterapii	100
Účinnost psychodynamické psychoterapie: příklady	104
Skupinová analýza	106
Dynamická psychoterapie v České republice	108
6. Psychoanalýza a psychoanalytická psychoterapie (David Holub)	110
Vymezení psychoanalýzy	111
Vývoj psychoanalýzy ve světě v posledních dvaceti letech	113
Psychoanalytický proces a technika	115
Teorie a její funkce v psychoanalýze	129
Psychoanalýza a její psychoterapeutické modifikace	132
Psychoanalýza a současný výzkum	141
Psychoanalýza a psychoanalytická terapie v České republice po roce 1990	143
Závěrem	145
7. Na osobu zaměřená a prožitková psychoterapie (Ladislav Timulák)	147
Historie a současnost psychoterapie zaměřené na osobu a prožitkových terapií	147
Základní charakteristiky teorie psychopatologie a psychoterapie	149
Empirický výzkum	159
Psychoterapie zaměřená na osobu a prožitková psychoterapie v Česku a na Slovensku	160
Zhodnocení psychoterapie zaměřené na osobu a prožitkové terapie	161
8. Gestalt terapie (Jan Roubal)	164
Základní charakteristika	164
Historie a kořeny směru	168
Gestalt terapie ve světě a v Česku	170
Teoretická východiska a jejich aplikace	171
Modely	181
Skupinová gestalt terapie	187
Výzkum	188
Směřování současné gestalt terapie	190

9. Kognitivně behaviorální terapie (Ján Praško, Petr Možný)	195
Úvod	195
Základní rysy KBT	195
Kořeny a vývoj KBT	197
Kognitivně behaviorální model psychiky	202
Behaviorální, kognitivní a funkční analýza	205
Konceptualizace případu	208
Terapeutický vztah v KBT	211
Některé léčebné metody v KBT	218
Uplatnění KBT v léčbě psychických poruch	233
Závěrem	234
10. Rodinná terapie (David Skorunka)	235
Rodina jako cíl intervence a/nebo partner ke spolupráci	235
Systemické předpoklady	236
Počátky	239
Vývoj oboru: tři období, rozmanité metafor	242
Obrat k genderu, jazyku, společenským a kulturním faktorům	246
Reflektující tým a dialogické pojetí	252
Kritika myšlenek sociálního konstrukcionismu a narativního přístupu	256
Současné trendy a snahy o integraci	258
Výzkum rodinné terapie a systemické praxe	265
11. Systemická terapie (Vratislav Strnad)	270
Systemická terapie ve světě	270
Osmdesátá léta minulého století	273
Devadesátá léta minulého století a současnost	274
Systemická terapie u nás	275
Systemická terapie ve mně – obnovené přátelství se světem	277
12. Integrace v psychoterapii (Zbyněk Vybíral)	278
Důvody pro integrování přístupů	280
Sbližování psychodynamického a behaviorálního myšlení	282
Integrace dalších modalit	286
Integrativní směry v dnešní psychoterapii	288
Společné faktory psychoterapeutických přístupů	288
Souhra nespecifických a specifických faktorů na straně psychoterapeuta	291
Integrace terapeutického vztahu a technik	292
Eklekticismus v psychoterapii	293
Individualizovaná psychoterapie	298
Budoucnost integrativní psychoterapie	299
III. DALŠÍ PŘÍSTUPY	301
13. Analytická psychologie (Martin Skála)	303
Historie a základní charakteristika	303

Klasická škola	305
Závěrem	310
14. Katatymně imaginativní psychoterapie (Eva Dorota Uhrová, Jozef Hašto)	311
Doprovázení v imaginaci	312
Soudobé teorie	314
Využití KIP	315
Výzkum	316
Vzdělávání	316
15. Daseinsanalýza (Michal Kryl)	318
Principy	318
Terapie	319
Daseinsanalýza ve světě	320
Daseinsanalýza v ČR	321
16. Existenciální analýza a logoterapie (Jana Božuková)	322
Úvod	322
Představení směru	323
Současná situace logoterapie a existenciální analýzy v České republice	326
17. Integrovaná psychoterapie (Jan Kubánek)	329
Historie	329
Současnost	329
Základní principy	330
Popis práce	333
Výzkum účinnosti	336
18. Biosyntéza – tělová a hlubinně psychologická psychoterapie (Barbora Janečková)	337
Základní charakteristika	337
Teorie a praxe	338
Biosyntéza ve světě a v Česku	344
Výzkum	344
19. Pesso Boyden psychomotorická psychoterapie (PBSP) (Aleš Fürst)	346
Historické pozadí v kostce	346
PBSP v prostoru současné psychoterapie	347
Teoretický rámec	348
Způsob práce	350
Výzkum účinnosti	353
20. Procesově orientovaná psychoterapie (Andrej Jeleník, Jana Kašáková)	354
Úvod	354
Historie a současný vývoj	354
Základní koncepty	355
Praxe	356
POP ve světě a na Slovensku	358
Indikace a výzkumy	358

21. Další směry v Evropě a České republice (Zbyněk Vybíral, Ivana Doleželová, Ján Ďuriš, Zuzana Pavelková, Milada Radosová)	359
Skupinová psychoterapie a dynamická skupinová psychoterapie	359
Hypno-psychoterapie	361
Transakční analýza	361
Bioenergetická analýza	363
Individuální psychologie	363
Komunikační psychoterapie	363
Multimodální přístup	364
Neurolingvistická psychoterapie	364
Pozitivní psychoterapie	364
Psycho-organická analýza	365
Psychosyntéza	365
Model růstu	365
IV. KAZUISTIKY	369
22. Kazuistika I (rodinná terapie) (David Skorunka)	371
23. Kazuistika II (kognitivně behaviorální terapie) (Ján Praško)	380
24. Kazuistika III (gestalt terapie) (Jan Roubal)	392
25. Kazuistika IV (integrativní terapie zaměřená na emoce) (Ladislav Timuľák) ..	404
26. Kazuistika V (psychoanalýza) (David Holub)	413
27. Kazuistika v současné psychoterapii (David Holub)	422
Proč kazuistiky psát a publikovat	422
Autor, kazuistika a čtenář	423
Jak kazuistiku psát	424
Ochrana důvěrných údajů	426
Reakce pacientů na své kazuistické ztvárnění	428
Závěrem	428
V. UPLATNĚNÍ PSYCHOTERAPIE	431
28. Práce s emocemi v současné psychoterapii (Ladislav Timuľák)	432
Propojení základního výzkumu a terapeutické praxe	433
Psychoterapie pracující s emocemi	434
Závěrem	442
29. Práce s tělem v psychoterapii (Milan Drozd)	443
Focusing	443
Práce s hlasem, gestem, pohybem, tělesnou pozicí	447
Tělové psychoterapie	448
Závěrem	450
30. Místo psychoterapie v psychosomatické medicíně (Jan Poněšický, Vladislav Chvála)	451

Psychodynamický pohled na dualismus těla a duše	451
Terapie	456
Pohled rodinného terapeuta	460
31. Využití psychoterapie v rámci psychosociální rehabilitace lidí se závažným duševním onemocněním (Jiří Šupa)	475
Co je to psychosociální (psychiatrická) rehabilitace	475
Krátký pohled do historie	477
Psychosociální rehabilitace podle modelu CARE	480
Vybrané psychoterapeutické přístupy uplatňující se v rámci psychosociální rehabilitace	483
Závěrem	492
32. Kombinace psychoterapie a farmakoterapie (David Holub)	494
Bio-psycho-sociální model léčby	494
Jednotlivé formy kombinace psychoterapie a farmakoterapie	497
Integrovaný model jednoho poskytovatele kombinované léčby	498
Model dvou paralelních poskytovatelů kombinované léčby	499
Nespolupráce při léčbě a autonomie pacienta	501
Psychologický význam léků	503
Závěrem	503
33. Psychoterapie a peníze z psychoanalytického pohledu (David Holub)	505
Význam peněz	505
Přímá platba	508
Hrazení psychoterapie třetí stranou	510
Ekonomické studie a efektivita psychoterapie	511
Pomáhající profese a finance	511
34. Expresivní terapie	513
Úvod (Jiří Šupa)	513
Arteterapie (Mariana Bažantová)	514
Taneční pohybová terapie (Jana Špinarová Dusbábková)	519
Dramaterapie (Viktor Dočkal)	526
Muzikoterapie (Jana Vránová)	530
Poetoterapie – léčebné psaní (Petr Hudlička)	538
VI. TRENDY	543
35. Psychoterapie podložená výzkumem (Ladislav Timuřák)	544
Výzkum efektu psychoterapie	544
Výzkum procesu psychoterapie	548
Psychoterapie podložená výzkumem	549
Empiricky podložená psychoterapie	552
Závěrem	560
36. Narativita a psychoterapie (David Skorunka)	561
Úvod	561

Vyprávění jako dovednost a interpersonální proces	562
Vyprávění a příběh v psychoterapii	564
Narativita v psychodynamických přístupech	565
Narativita v konstruktivisticky orientované psychoterapii	566
Narativita v prožitkově zaměřené psychoterapii	568
Narativita v existenciálně zaměřené psychoterapii	570
Narativní přístup v rodinné terapii	571
Narativní terapie inspirovaná sociálním konstrukcionismem	573
Narativita a post-psychologická perspektiva v psychoterapii	577
Příběh Toma: vzdorování dominujícím příběhům	578
Vlastní reflexe autora	581
Integrativní potenciál narativního konceptu	582
37. Východní vlivy v současné euro-americké psychoterapii (Roman Hytych)	584
Klíčové koncepty	585
Významná centra a osobnosti psychoterapeutických směrů aplikujících východní moudrost	586
Satiterapie	591
Systém abhidhammy	591
Dynamické pojetí identity	595
Shrnutí	597
38. Okrajové přístupy (Zbyněk Vybíral, Ester Danelová)	599
Okraje a alternativy	599
Spirituálně orientované terapie	605
Vědecké a nevědecké	606
Příklady problematických přístupů	608
Příklady nebezpečných přístupů	610
Závěrem	611
39. Psychoterapie mezi kulturami (Beáta Holá)	613
Migrační krize a ocenění migrace	614
Univerzálně (ne)platné metody, manuály a vodítka	615
Kulturní kompetence	616
Výzkum	619
Interkulturní terapie v praxi	620
Závěr (Zbyněk Vybíral, Jan Roubal)	622
Příloha I: Samostatné soudobé psychoterapeutické směry	625
Příloha II: Intervence, techniky a postupy v současné psychoterapii	633
Editorská poznámka	637
Literatura	639
Rejstřík jmenný	705
Rejstřík věcný	727

Summary

The book maps the development and current practice in the field of psychotherapy. It complements existing books surveying psychotherapy on the Czech market, as it provides up-to-date information on psychotherapeutic modalities and psychotherapy in Czech and international contexts.

Leading representatives of individual modalities from the Czech Republic and the Slovak Republic were invited to write its chapters. Case studies of five therapists and their mutual comments on each others' work are included. Among other topics discussed are: the situation in psychotherapy in Europe, working with emotions, body work, narrative, psychotherapy in medicine and social rehabilitation, combining psychotherapy and medication, payments, ethics, Eastern and other cultural influences, research on effectiveness, expressive therapy, alternative therapy.

Zbyněk Vybíral is the former editor-in-chief of *Konfrontace*, and the current editor-in-chief of *Psychoterapie*. He is Associate Professor and Head of the Psychology Department at Masaryk University, Faculty of Social Science, where he founded its Master's degree in Psychotherapy Studies. Dr. Jan Roubal is a training lecturer, psychotherapist, supervisor and lecturer at Masaryk University, Faculty of Social Science.

Věnování

S vděčností myslíme na ty, kdo nás přivedli k psychoterapii a ovlivnili nás, abychom touto cestou šli dál. Především jim věnujeme tuto knihu. Věnujeme ji také našim studentům, aby jim byla dobrým průvodcem a pomocníkem.

Z. V., J. R.

Poděkování

Naše poděkování patří oběma lektorům rukopisu, prof. Stanislavu Kratochvílovi a prof. Janu Vymětalovi, za kritické a zároveň vysoce povzbudivé zhodnocení rukopisu.

Děkujeme také našim studentkám a studentům. Kromě těch, kteří jsou uvedeni jako spoluautoři tří kapitol, a těch, jimž děkujeme v poznámkách (za pomoc s Přílohou I a za překlady), patří náš dík Jitce Mansfeldové a Radku Hodovalovi za vydatnou pomoc s konečnou úpravou seznamu literatury a jmenného rejstříku.

Všem spoluautorům děkujeme za chápavé přepisování, zkracování a úpravy jejich textů a za to, že s námi po celou dobu neztratili trpělivost.

Za několikaměsíční mimořádnou mravenčí práci s rukopisem, jež neopomněla kontrolu nejmenších detailů, patří náš velký dík redaktoru nakladatelství Portál Mgr. Ondřeji Fafejtovi. Díky jeho pečlivosti je kniha na několika stovkách míst přesnější i jasnější.

Za nedocenitelnou podporu a pochopení děkujeme svým ženám Janě a Kristině.

Zbyněk Vybíral a Jan Roubal, v Brně a v Havlíčkově Brodě 1. března 2010

Autorský tým

Editori

doc. PhDr. Zbyněk Vybíral, PhD. (1961)

Psycholog s psychoterapeutickým vzděláním. Vystudoval obory čeština a psychologie na FFUK v Praze (1984), postgraduální vzdělávání v manželské a rodinné terapii (vedoucí: Z. Rieger a B. Baštecká; 1991) a doktorské studium klinické psychologie (školitel: S. Kratochvíl; PhD., 1999). Absolvoval komunitní psychodynamický výcvik typu SUR (1991–1995) v komunitě A. Šimka, ve skupině vedené V. Buriánkem a O. Bejstovou. Absolvoval základní část výcviku v transakční analýze v Německu (1992–1995). Dále se vzdělával např. na Lindauer Psychotherapiewochen (1993, 1994) a absolvoval desítky balintovských skupin (v České republice a Německu). V roce 1990 založil časopis *Konfrontace*, původně matrimoniologický, od roku 1992 časopis pro psychoterapii. V současnosti je šéfredaktorem časopisu *Psychoterapie*. V letech 2001–2005 byl lektorem výcviku (Integra IV). Spolu s J. Roubalem organizoval dvě psychoterapeutická sympozia v Brně (2007, 2009). Přeložil řadu knih z němčiny – např. od A. Adlera nebo P. Watzlawicka. Je autorem knih *Psycholog radí: Porad'te si sami* (1994), *Útěky před láskou* (1995), *Vymoderovaný svět* (1998), *Vyšokovaný svět* (2003), *Lži, polopravdy a pravda v lidské komunikaci* (2003), *Psychologie komunikace* (2000, 2005) a *Psychologie jinak* (2006).

Od roku 2005 je vedoucím Katedry psychologie FSS MU, na níž učí od roku 2000. Založil zde v roce 2007 navazující magisterské studium v oboru psychoterapie.

MUDr. Jan Roubal (1971)

Psychoterapeut, psychiatr a supervizor v soukromé praxi v Havlíčkově Brodě; asistent na Katedře psychologie FSS MU v Brně; lektor a koordinátor Institutu pro

výcvik gestalt terapie v Praze; vedoucí a lektor Výcviku integrace v psychoterapii při FSS MU v Brně; lektor výcviku Libereckého institutu pro psychoterapii a psychosomatiku. Vystudoval medicínu na 1. LF UK v Praze (1997). Atestace z psychiatrie (2001, 2005), funkční specializace v systematické psychoterapii (2003). Absolvoval základní a postgraduální výcvik v gestalt terapii (D. van Baalen, E. Knijff, G. Skottun, R. Verlinden a další, 1998, 2001), systematický výcvik v Pesso Boyden System Psychomotor (A. Pesso, L. Perquin, I. Baardman, M. J. Howald, 2003), výcvik v integrativní supervizi (J. Kožnar, M. Henková, J. Pfeiffer, 2005) a dále kratší psychoterapeutické kurzy, např. Neverbální techniky (J. Vodňanská, 1999), Kvalitativní výzkum v gestalt terapii (K. Evans, 2006) a Integrativní přístup v psychoterapii (L. Castonguay, K. Evans, 2009). V letech 1999–2005 pracoval v psychiatrické léčebně v Havlíčkově Brodě. Studuje postgraduální studium na 1. LF UK v Praze. Člen českých a mezinárodních odborných společností. Publikuje texty o gestalt terapii a psychoterapii v klinické praxi.

Autoři

PhDr. Mariana Bažantová (1966)

Vystudovala psychologii na FF UK Praha a arteterapii na JČU České Budějovice. Atestace z klinické psychologie; funkční specializace v psychoterapii. Absolvovala výcvik v KBT a výcvik v arteterapii ČAA-SUR. Doktorand na PedF UK Praha (výtvarná výchova) a doktorand na FF UP Olomouc (klinická psychologie). Deset let pracovala jako arteterapeut a psychoterapeut v Denním psychoterapeutickém sanatoriu Ondřejov v Praze. Působí na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové a v Centru pro duševní zdraví tamtéž. Zahraniční pobyty: University of Pedagogic Art, Sankt Petersburg, Rusko (2000); Global Initiative on Psychiatry – spolupráce na projektu arteterapie, Dušanbe, Tádžikistán (2008, 2009).

PhDr. Jana Božuková (1950)

Klinická psycholožka, psychoterapeutka a supervizorka. Vystudovala psychologii (1973) a doktorské studium (1982) na Univerzitě Komenského v Bratislavě. Absolvovala výcvik v logoterapii a existenciální analýze ve vídeňské Společnosti pro logoterapii a existenciální analýzu – GLE (L. Tutsch, W. Winkelhofer a A. Längle, 1989), výcvik v supervizi, výcvik v terapii traumatu (L. Reddemann, L. Tutsch, H. Donat). Je výcvikovou školitelkou a supervizorkou vídeňské GLE a také Spo-

lečnosti pro logoterapii a existenciální analýzu (SLEA), kterou založila v Praze. Je hostující lektorkou na Univerzitě ve Vídni. Od roku 1989 má ve Vídni soukromou praxi.

Ester Danelová (1985)

Studuje obory psychologie, psychoterapeutická studia a mediální studia na FSS MU.

MgA. Viktor Dočkal (1978)

Dramaterapeut, absolvent oboru ergoterapie na 1. LF UK a specializačního studia dramaterapie na PedF UP. Student oboru výchovná dramatika na DAMU. Výcvik v dramaterapii (F. Prendergast, S. Jennings, B. Albrich). Jeden ze zakladatelů Asociace dramaterapeutů České republiky. Je aktivní v oblasti dramaterapeutického vzdělávání i v oblasti divadelní. Pracuje s lidmi s psychiatrickou zkušeností, vede ateliér expresivních terapií ve Fokusu Praha, kde působí také jako dramaterapeut. Externě spolupracuje s občanským sdružením Green Doors, Psychiatrickou klinikou ÚVN a Psychosomatickou klinikou v Praze.

MUDr. Milan Drozd (1974)

Vystudoval Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové. Atestace z psychiatrie, absolvoval psychoterapeutický výcvik v satiterapii. Pracuje na psychoterapeutickém oddělení Psychiatrické léčebny v Havlíčkově Brodě.

MUDr. Aleš Fürst (1968)

Vystudoval všeobecné lékařství na 1. LF UK v Praze. Atestace z psychiatrie (1998, 2002), způsobilost v oboru psychosomatická medicína (2008). Absolvoval kurzy neverbálních technik – základní a specializovaný na práci s tělem v psychoterapii (Vodňanská, Lucká, Albrich, 1998), psychoterapeutický výcvik v PBSP (2003). Pracuje ve Středisku komplexní terapie psychosomatických poruch v Liberci MUDr. Chvály, v soukromé ambulantní praxi v Jablonci nad Nisou (v rámci Střediska komplexní terapie MUDr. Machandera) a jako lektor výcviku v rodinné terapii psychosomatických poruch (pořádá Lirtaps).

doc. MUDr. Jozef Hašto, PhD. (1949)

Psychiatr a psychoterapeut, primář Psychiatrické kliniky Fakultní nemocnice v Trenčíně, externí docent na Slovenské lékařské univerzitě, podpředseda Slovenské psychoterapeutické společnosti. Psychoterapeutické vzdělání absolvoval

v psychodynamické psychoterapii, katatymně imaginativní psychoterapii, autogenním tréninku, hypnóze a integrativní supervizi.

Mgr. Beáta Holá (1982)

Vystudovala psychologii a mediální studia a žurnalistiku na FSS MU v Brně. Absolvovala dvouapůlletou stáž na Sigmund Freud Universität ve Vídni. Nyní tuto univerzitu zastupuje v České republice. Věnuje se vzdělávání dospělých, poradensko-koučinkové práci s pedagogy a překladům textů rakouských psychoterapeutů.

MUDr. David Holub (1969)

Psychiatr, individuální a skupinový psychoanalytický psychoterapeut, kandidát psychoanalýzy. Absolvoval výcvik v psychoanalyticky orientované skupinové (1998) a individuální (2004) psychoterapii. Od roku 2006 kandidát psychoanalytického výcviku, studuje psychoanalytickou terapii zaměřenou na porozumění a pomoc párům a rodinám v krizi. Externě vyučuje na Katedře psychologie FSS MU v Brně psychoanalýzu a psychoanalytickou psychoterapii. Člen České psychoanalytické společnosti, České společnosti pro psychoanalytickou psychoterapii a Institutu aplikované psychoanalýzy. Spoluzakladatel a člen redakční rady *Revue Psychoanalytická psychoterapie*. Psychoterapii se učí a věnuje od roku 1994 v různých kontextech a zařízeních: v PL Horní Beřkovice, Denním sanatoriu Ondřejov, psychiatrické ambulanci v Mělníku; vedl Psychiatrické a psychoterapeutické oddělení Nemocnice Ostrov, poskytoval komunitní péči ve Walesu; nyní pracuje v soukromé praxi v Praze 7, dále na Isle of Man a Psychosomatické klinice v Praze 6.

Mgr. Petr Hudlička (1971)

Psycholog, psychoterapeut. Psychoterapeutický výcvik v přístupu zaměřeném na osobu v rámci Komplexního vzdělávání v psychoterapii na 1. LF UK. Pracuje jako vedoucí Denního stacionáře KC Břevnov Fokus Praha, kde se také věnuje skupinové a individuální poetoterapii. Pět let působil jako klinický psycholog v ÚVN Praha. Pracuje také v soukromé praxi na Psychosomatické klinice v Praze.

PhDr. Roman Hytych (1975)

Vystudoval psychologii a sociologii na Fakultě sociálních studií MU, kde nyní vyučuje psychologii a psychoterapii. Vědecký zájem především o kvalitativní metody zkoumání, téma smrti, psychoterapii, sociální a kulturní kontexty vědění ovlivňující zvládání každodenního života a Buddhovu psychologii abhidhammy. Psychoterapeutický výcvik v satiterapii (2001). Pracoval jako psychoterapeut v něko-

lika organizací (občanské sdružení Práh, krizové centrum pro matky s dětmi Spondea, středisko výchovné péče Help Me) a nyní působí v privátní praxi. Od roku 2001 učitel buddhistických meditačních technik a lektor kurzů dovedného zvládání života.

MUDr. Vladislav Chvála (1952)

Absolvoval LF UK v Hradci Králové (1978), poté pracoval deset let jako porodník a gynekolog v Nemocnici v Liberci. Jako sexuolog se věnuje rodinné terapii, psychosomatické medicíně a akupunktuře. V osmdesátých letech začal pracovat v manželském poradenství. Absolvoval kurzy ericksonovské hypnoterapie (V. Dvořáček, J. Zeig) a studoval rodinnou terapii (P. Boš, J. Špitz). Od roku 1998 vede tým Střediska komplexní terapie psychosomatických poruch v Liberci, kde rozvíjí možnosti rodinné terapie v psychosomatické medicíně. Vyučuje akupunkturu a společně s PhDr. L. Trapkovou rodinnou terapii, a to v Institutu rodinné terapie a psychosomatické medicíny v Liberci. Společně s PhDr. Trapkovou publikoval knihy *Rodinná terapie psychosomatických poruch* (2004, 2009) a *Rodinná terapie a teorie jin-jangu* (2008). Založil a vedl *SOFT-Forum*, bulletin rodinných terapeutů, a *Psychosom*, časopis pro psychosomatickou a psychoterapeutickou medicínu. Je členem redakčních rad *Psychoterapie* a *Psychiatrie pro praxi*. Stojí v čele Společnosti pro rodinnou a systemickou terapii (SOFT) a v čele psychosomatické sekce Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

PhDr. Barbora Janečková, Ph.D. (1973)

Klinická psycholožka a psychoterapeutka, absolvovala výcviky v dynamicky orientované skupinové psychoterapii (SUR), biosyntéze, Pesso-Boyden System Psychomotor, základní a telefonické krizové intervenci, práci s tělem v psychoterapii a další. Pracovala v krizovém centru RIAPS na lůžkovém a ambulantním oddělení a na lince důvěry, od roku 2002 má vlastní psychoterapeutickou praxi Pod křídly. V roce 2007 založila Český institut biosyntézy, je garantem výcviku a trenérem Mezinárodního institutu biosyntézy (IIBS). V současné době se věnuje terapeutické praxi, výcviku v biosyntéze, koučování a další lektorské činnosti.

Mgr. et Mgr. Andrej Jeleník (1981)

Vystudoval psychologii a dějiny umění. Od roku 2003 se vzdělává v procesově orientované psychoterapii. Absolvoval semináře i v jiných přístupech, zaměřených hlavně na práci s tělem a skupinami. Pracuje jako poradenský psycholog v RPPS Galanta. Je interním doktorandem na Katedře psychologie FF UK v Bratislavě,

kde se věnuje tématu hluboké demokracie ve skupinových procesech. Zajímá se o terapeutickou práci s tělem, změněnými stavy vědomí a skupinami.

Mgr. Ing. Jana Kašáková (1967)

Psycholožka a psychoterapeutka. Absolvovala výcvik v systemické a procesově orientované psychoterapii, studuje diplomovaný program RS POP UK Londýn. Pracovala jako psycholožka a psychoterapeutka na psychiatrii, v poradenství, má soukromou psychoterapeutickou praxi v Piešťanech. Pracuje také jako lektorka a facilitátorka. Věnuje se práci se ženami na jejich seberozvoji, dále pak využívání psychoterapeutických postupů v divadle a výtvarném umění a využívání drama-terapeutických a arteterapeutických postupů v psychoterapii.

MUDr. Michal Kryl (1966)

Psychiatr s psychoterapeutickým zaměřením. Vystudoval Lékařskou fakultu UP Olomouc (1993). Atestoval v oboru psychiatrie (1996, 1999), absolvoval daseins-analyticky orientovaný výcvik ve skupinové a komunitní psychoterapii při PVŠPS (J. Růžička, 2002). Pracoval na Psychiatrické klinice FN Olomouc, kde vedl psychoterapeutické oddělení pro léčbu neurotických a depresivních poruch. Působil jako odborný asistent na LF UP. Je spoluautorem klinických vodítek České psychiatrické společnosti pro psychoterapii depresí (2006). Působí jako vedoucí lékař psychoterapeutického oddělení PL Šternberk, je lektorem výcviků (PVŠPS), externě vyučuje na FF UP a LF UP.

MUDr. Jan Kubánek (1971)

Po ukončení LF UK v Hradci Králové (1996) pracoval na Psychiatrické klinice FN v Hradci Králové a v roce 2002 začal působit v Priessnitzových léčebných lázních v Jeseníku jako psychiatr a později i jako rehabilitační lékař. V letech 2000–2002 externě učil na oddělení managementu Fakulty informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové.

Absolvoval výcvik v integrované psychoterapii a ve videotréninku interakcí. V psychoterapii se zabývá zvláště prací se sny a technikou práce s kruhy. Vede terapeutické, sebezkušenostní a výcvikové psychoterapeutické skupiny.

doc. PhDr. Michal Miovský, PhD. (1975)

Vystudoval psychologii na FF MU v Brně a doktorské studium na FF UP v Olomouci. Habilitace v oboru klinická psychologie (2005). Začínal jako preventivní a poradenský pracovník ve Sdružení Podané ruce, po čase působil jako vedoucí

Denního psychoterapeutického stacionáře Elysium a ředitel sekce léčebných zařízení. V letech 2001–2005 působil jako vědecký pracovník Psychologického ústavu AV ČR a jako odborný asistent na Katedře psychologie FF UP. V roce 2005 byl jmenován vedoucím nově vzniklého Centra adiktologie Psychiatrické kliniky 1. LF UK v Praze a od roku 2008 proděkanem pro nelékařské studijní programy. Je externím spolupracovníkem Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti a editorem časopisu *Adiktologie*. Autor či spoluautor několika knih, např. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu* (2006) nebo *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium* (2008).

MUDr. Petr Možný (1957)

Vystudoval obor všeobecné lékařství na LF UJEP Brno (1983). Poté nastoupil jako psychiatr do PL v Kroměříži, kde nyní pracuje jako primář psychoterapeutického oddělení. Atestace z psychiatrie (1986, 1991). Absolvoval výcvik v dynamicky orientované skupinové psychoterapii (SUR) (L. Horák, M. Frouzová, J. Vodňanská, 1991) a výcvik v kognitivně behaviorální terapii (K. Nath, 1993). Přeložil knihy z oblasti KBT (např. H. Kennerley: *Jak zvládat úzkostné stavy*, 1998, nebo Ch. A. Padesky a D. Greenberger: *Na emoce s rozumem*, 2003), spoluautor knihy napsané s J. Praškem (*Kognitivně-behaviorální terapie – úvod do teorie a praxe*, 1999) a knihy napsané s J. Praškem, M. Šlepeckým a kolektivem (*Kognitivně behaviorální terapie*, 2007). Od roku 2004 spolu J. Praškem vede výcvik v KBT, organizoval šest konferencí KBT v Kroměříži.

MUDr. PhDr. Jan Poněšický, PhD. (1943)

Vystudoval lékařskou fakultu UK v Praze a psychologii na FF UK v Praze. Absolvoval výcvik v dynamicky orientované skupinové psychoterapii (SUR), atestoval v oboru psychiatrie, pracoval v PL Horní Beřkovice. Po emigraci vynucené soudními procesy za politickou angažovanost v roce 1968 pokračoval v psychoanalytickém výcviku. Pracoval na psychoterapeutické klinice v Tiefenbrunnu u Göttingenu, poté na Katedře psychosomatiky a psychoterapie v Düsseldorfu a od roku 1996 jako primář na psychosomatických klinikách Isny a Berggieshübel. Během této doby získal kvalifikaci vedoucího balintovských skupin, supervizora a cvičného terapeuta pro psychoanalýzu i skupinovou psychoterapii. Publikoval zhruba 70 odborných textů v domácích i zahraničních časopisech a sbornících na téma psychosomatiky a teorie a praxe psychoterapie a psychoanalýzy. Je autorem knih *Úvod do moderní psychoanalýzy* (2003), *Neurózy, psychosomatická onemocnění a psychoterapie* (2004) a dalších tří knih.